

Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande över slutbetänkandet Likvärdig utbildning – rikskrekryterande gymnasial utbildning för vissa ungdomar med funktionsnedsättning, SOU 2012:24

U2012/2216/GV

Sammanfattning

Skolinspektionen tillstyrker utredningens förslag i allt väsentligt. Skolinspektionen ser positivt på förslagen i betänkandet om en tydligare målgruppsdefinition och en enhetlig struktur i regelverket för alla utbildningar. Skolinspektionen är även positiv till att dessa utbildningar så långt som det är möjligt omfattas av de författningar som i övrigt gäller för en gymnasieutbildning och att man undviker särregleringar.

Förslaget om styrning genom avtal mellan staten och anordnande kommuner kan innebära gränsdragningsproblem mellan Skolinspektionens tillsyn och vad som regleras genom avtal mellan SPSM och anordnande kommun.

Skolinspektionen förordar en översyn av författningsförslagen i den fortsatta beredningen.

Utgångspunkter

Skolinspektionen yttrar sig enbart över de områden i betänkandet där inspektionen har synpunkter på förslagen. Svaret följer betänkandets struktur.

2 kap. Riksgymnasieutbildning för ungdomar med svåra rörelsehinder

2.6.2 Målgruppen förtydligas, 3.5.2 Tydligare målgrupp och ett mer samlat uppdrag

Skolinspektionen ser positivt på förslagen att målgrupperna förtydligas, så att den utbildning som erbjuds kommer de elever till del som har störst behov. Det innebär i förlängningen att kommunerna får ett allt större ansvar att anpassa och tillgängliggöra utbildningen för fler ungdomar i behov av särskilt stöd. Skolinspektionen vill därför, mot bakgrund av den erfarenhet inspektionen har av tillsynen inom det här området, påpeka att det är viktigt att den frågan ägnas särskild uppmärksamhet i den fortsatta beredningen.

7 kap. Styrning och avtal

7.4 En tydligare och mer samordnad styrning med avtal

Utredningen föreslår att ansvaret för att sluta avtal ska samlas hos SPSM. Myndighetens ansvar ska även omfatta att följa upp avtalen med avseende såväl användningen av statsbidrag som *verksamhetens kvalitet* utan att här närmare beskriva vad som menas med verksamhetens kvalitet.

Skolinspektionen ser det som fullt rimligt att SPSM ska följa upp hur kommunerna använder sina statsbidrag. SPSM har specialkompetens på många områden som är värdefull i en uppföljning av de riksrekryterande gymnasiala utbildningarna vars verksamhet har en mer mångsidig och komplex utformning än övriga utbildningar i gymnasieskolan. Det finns dock en risk att SPSM:s uppföljning av *verksamhetens kvalitet* i princip innebär ett liknande uppdrag som Skolinspektionens tillsyn.

I sin tillsyn avgör Skolinspektionen när en verksamhet anses uppfylla de krav som ställs på utbildningen både vad gäller om verksamheten följer lagar och förordningar och i fråga om utbildningens kvalitet. Detta innebär att kommunerna som i sin tur är ansvariga för verksamheten vid de riksrekryterande gymnasiala utbildningar kommer att få förhålla sig till två myndigheter som granskar kvalitén i deras verksamhet.

Skolinspektionen vill därför framhålla att det är viktigt att tydliggöra respektive myndighets ansvarsområde för bedömning av *verksamhetens kvalitet*. I avtalen bör det framgå närmare vilken kvalitet i verksamheten som SPSM har ansvar för att följa upp. Här måste hänsyn tas till det uppdrag skolinspektionen har i sin tillsyn som finns reglerad i skollagen.

7.5 Avtalens utformning

I de förslag till åtagande som utredningen menar bör ingå i ett avtal med ansvariga huvudmän anges bland annat att "bedriva anpassad utbildning för aktuell målgrupp i sin gymnasieskola/gymnasiesärskola i enlighet med lagar och övriga författningar". Det är möjligt att utredningen har ett något vidare perspektiv när man skriver "anpassad utbildning" men huvudmannens skyldighet att följa lagar och övriga föreskrifter och bestämmelser följer redan av skollagen¹.

Det finns flera exempel på punkter som utredningen föreslår bör ingå i ett avtal men som redan har sin reglering i skollagen och andra författningar trots att utredningen anger att det är viktigt att inte reglera det som redan är reglerat. Skolinspektionen vill därför påtala vikten av att avtalen hålls fria från sådan reglering dels för att det redan framgår av författningarna vad som gäller dels för att det inte ska råda någon tveksamhet för huvudmannen om var frågan regleras.

¹ 2 kap. 8 § Skollagen (2010:800)

10 kap. Författningskommentar

En lagstiftning bör göras så lättillgängligt som möjlig utan att för den skull göra avkall på den juridiska stringensen. Risken för tillämpningsproblem bör minimeras.

När utredningen föreslår ny reglering i skollagen och man väljer att bygga på tidigare paragrafer med ytterligare innehåll blir dessa otympliga och svåra att förstå. Exempelvis 15 kap. 38 § Skollagen (2010:800) som är grammatiskt ofullkomlig och svårläst. Det finns också exempel på paragrafer som innehåller flera hänvisningar till andra paragrafer vilket inte underlättar läsningen (se 28 kap. 17 § Skollagen). Generellt avviker paragraferna från skollagens övriga lagstiftning som i huvudsak präglas av enkelhet och tydlighet.

Den särskilda nämnd som anges i ett flertal paragrafer (se exempelvis 15 kap. 38 § och 28 kap. 17 § Skollagen) och som närmare finns beskriven i instruktionen för Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM), bör för tydlighetens skull, regleras på ett liknande sätt i skollagen som Barn- och elevombudet vid Skolinspektionen. I 6 kap. 15-16 §§ skollagen anges Skolinspektionen som den part som får föra talan men i Skolinspektionens instruktion framgår närmare att det är BEO som företräder Skolinspektionen. SPSM bör på samma sätt anges på berörda ställen i skollagen, som den myndighet som har ansvar att pröva och besluta i olika frågor, inom ramen för den särskilda nämnd som SPSM ansvarar för.

Den föreslagna ändringen i vissa paragrafer i 15 och 18 kapitlet i skollagen är i många fall svårläst och otillgänglig. Skolinspektionen förordar därför en översyn av all reglering i den fortsatta beredningen.

I ärendets slutliga handläggning har även chefsjuristen Marie Axelsson deltagit.

Marie-Hélène Ahnborg
Inspektionsdirektör

Alf Johansson
Föredragande